Poštarina plaćena u gotovu

Cijena 4 Din

Broj 45-46

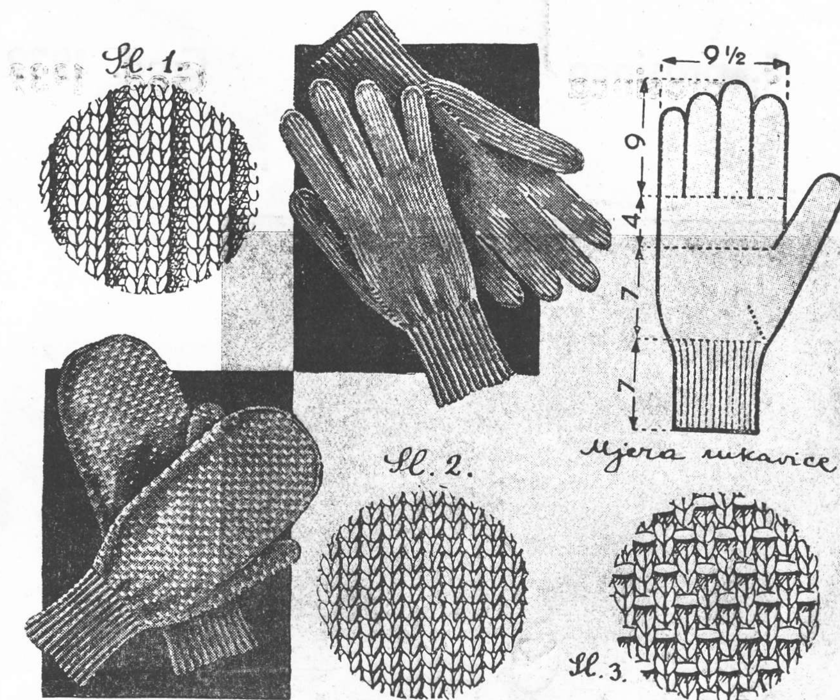
5. prosinca

God. 1939

ŽIVOT SE SMIJEŠI

OBITELJ

Ručni rad

Pletene rukavice za zimu

Danas ćemo opisati, kako se pletu rukavice. Nije ih tako teško isplesti, a dobro će nam doći za studene dane.

Kad pletemo 2 pravo, 2 krivo, očice su zbijene i bolje drže toplinu. Gornji dio rukavice može se isplesti posve pravo ili ovim jednostavnim, a lijepim uzorkom: 1. r e d: * pletemo 1 očicu pravo, nit povučemo prema sebi, slijedeću očicu prebacimo, a da je ne pletemo; — 2. r e d: pletemo sve očice pravo, ili sve krivo (ako ne pletemo uokrug). — 3. r e d: kao prvi red, samo pletemo one očice, koje u prvom nismo pleli, a prebacivamo one, koje smo prije pleli, tako da dođe izmjenično. — 4. r e d: kao drugi.

Potrebno nam je za svaki par rukavica nešto više od 1 štrenice od 50 grama vune sa 6 niti; 5 igala od 2.5 mm. ili od 2 mm.

DESNA RUKA. Načinimo 70 očica. Pletemo 2 pravo 2 krivo 7 cm. Dalje jersey. Iza 4 reda jerseya dodajemo očice za palac: pletemo 36 očica od gornjeg dijela ruke, 1 očicu dodamo, 2 očice, 1 očicu dodamo, pletemo 32 očice (dlan).

6. r e d: bez dodavanja.

7. r e d: 1 očicu dodamo, 4 očice, 1 očicu dodamo iznad prijašnjih dodavanja.

8. r e d: bez dodavanja.

9. r e d: 1 očicu dodamo, 6 očica, 1 očicu dodamo. I t. d.

Kad imamo 18 očica između dodavanja (86 očica u svemu), pletemo posve ravno, dok nemamo 7 cm duljine (ne računamo 2 pravo, 2 krivo).

Sada pletemo 34 očice od gornjeg dijela ruke, 22 očice metnemo na jednu sigurnicu, dignemo 5 novih očica na iglu i pletemo 30 očica od dlana. * Sada imamo 69 očica u svemu. Pletemo ih posve ravno 4 cm.

PRSTI. Broj očica bit će razdijeljen na 3 igle, a pletemo s četvrtom. Preostale očice ostaju navučene na sigurnicu.

K a ž i p r s t. Uzmemo 9 očica od gornjeg dijela i 5 očica dodatih kod palca, 8 očica od dlana, 4 očice načinimo za između prsta (26 očica). — Pletemo 7 cm duljine i završimo ovako: sa svake strane prsta oduzmemo po 1 očicu, pletemo 1 očicu i jednu oduzmemo; 1 red bez oduzimanja, 1 red s istim oduzimanjima sa svake strane, 1 red bez oduzimanja i onda završimo sve, koje ostanu.

S r e d n j i p r s t. 9 očica od gornjeg dijela, 4 očice između prsta, 7 očica od dlana, 4 očice između prsta (24 očice). Pletemo 8 cm dugo, oduzimamo i završimo.

P r s t e n j a k. 8 očica od gornjeg dijela, 4 očice između prsta, 7 očica od dlana, 4 očice između prsta (23 očice). Pletemo isto dugačko kao kažiprst.

M a l i p r s t. Uzmemo preostalih 16 očica, 4 očice između prsta (20 očica). Pletemo 6 cm dugo, oduzimamo i završimo.

P a l a c. P l e t e m o 22 očice, koje smo navukli na sigurnicu, više 6 očica između prsta (28 očica). Pletemo 5.5 cm dugo, oduzimamo i završimo.

Prekrenemo rukavicu i s lijeve strane zašijemo dijelove između prstiju i vrške prstiju. Lijeva isto kao i desna samo suprotno.

RUKAVICE BEZ PRSTI

Započnemo jednako kao gore opisane rukavice. Pletemo posve ravno 69 očica sve, dok ne dođemo do 14 cm duljine od početka. Onda ovako završavamo: 2 prve očice od gornjeg dijela pletemo zajedno, pletemo 32 očice, 1 oduzmemo, pletemo 2 očice, 1 oduzmemo, pletemo 29 očica, oduzmemo 1 očicu i 2 očice pletemo. Oduzimamo po 2 očice sa svake strane ruke. Dalje oduzimamo lijepo pravilno svaka 4 reda, 3 puta; svaka 2 reda, 3 puta; i u svakom redu 4 puta. Oduzmemo sve očice, koje su ostale. Prekrenemo ju i s lijeve strane sašijemo sve očice.

Ako hoćemo da su nam rukavice toplije, okrenemo ih na krivu stranu i sa metalnom četkom iščetkamo tako, da budu jako dlakave. Onda ih opet okrenemo na desnu stranu.

Z. L. P.

O B I T E L J

ILUSTROVANI ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA XI. U ZAGREBU 5. PROSINCA 1939. BROJ 45/46

Novela „Obitelji“

Ptica je ostala bez gnijezda . . .

Napisao Albert Jean

Čim sam udario zvekirom na vrata, došao je sam glavom Petar Laborel da mi otvori.

Bio je mnogo bljeđi nego prijašnjih godina, sa zlogukom borom ispod očiju i učinilo mi se, da su mu kose iza sljepočica posijedile.

»O mladiću! Drago mi je da te opet vidim!«

U uglu svojih debelih usana vrtio je cigarluk od jantara. Kad me ugledao, izvadio ga iz usta i raširio obe ruke, da me zagrli.

Petar Laborel, veliki lovac, imao je samo dvije strasti: lov i prepariranje životinja. Mislim pod tim, da je uživao u punjenju velike divljači, koju je ubijao po brdima kao: lisice, veprove, srne i čitav niz ptica grabilica. Predsoblje njegove seljačke kuće nalikovalo je traperskoj kolibi. Osjećao se u njemu isti vonj, koji se širi po tim kolibama, premda je svod bio premazan vapnom.

Moj drug me odmah gurnu do velike kamene peći, u kojoj je već snop pruća spremno čekao prvi plamen mjeseca rujna.

»Dakle što misliš o tome?«

Preda mnom se pojavi ogromno gnijezdo usred koša, a iz toga zakloništa tri mršave ptice, tri orlića preparirana i ulaštena pružala su svoje proždrljive kljunove prema nevidljivom plijenu. Od napora su im se staklene oči zaokružile; kostur im je bio pokriven nekom vrsti pahuljica, a moglo se vidjeti, kako su im još slabašne pandžice čeprkale po blatu gnijezda, što ga je lovac iskopao između dvije hridi na jednom okolišnom vrhuncu.

Zapitao sam Laborela:

PTICA ABU—MAKOB
snimljena za Tobisov kulturni film „Put u Afriku“

»A šta si učinio od roditelja?«

Njegovo lice se smrači:

»Ženku sam iz puške ubio, iz neposredne blizine, ali mi je mužjak pobjegao.«

»Mladi su netaknuti?...«

Laborel mi smijući se odgovori:

»Dakako! Da mi se ne bi sunovratili u ponor, zadavio sam ih kao golubove.«

On zavrnu svoj baršunasti rukav i pokaže mi podlakticu izbrazdanu ožiljcima.

Iako su tako mladi, kljunovi im režu kao britva.

Predsoblje se zamračilo, a ja sam instinktivno podigao oči prema svodu, na kome je na nevidljivom koncu visila, raširenih krila, majka orlićâ u pratnji sokolova, škanjaca i kobaca.

»Vraćao sam se više od deset puta u planinu sa željom da upotpunim svoju sliku,« nastavi moj drug, »ali uzalud! Mužjak mi nije nikada dolazio na dohvat puške.«

»Možda je odselio, kad si mu razorio gnijezdo?«

»Nije, uvijek je tu,« odgovori Laborel.

Izašli smo pred kuću. Plavičasta sjena napunjala je dolinu, a plamtjeli su još samo vrhovi, koje je obasjavalo sunce na zalazu.

Prijatelj mi pokaže neku crnu točku, koja je neumorno kružila oko najvišeg vrha.

»Gle, eno ga! Svake večeri u isto doba kruži tamo gore.«

»Šta radi?«

»Vreba.«

»Što?«

»Ne znam.«

Rastali smo se. Ruka, koju mi je prijatelj pružio, bila je meka, hladna i vlažna od znoja, kao ruka bolesna čovjeka.

Pet dana kasnije u predvečerje sruši se na Petra opasnost, koju sam predosjećao. Mjesni liječnik je mislio, da je potrebna hitna operacija. O prenošenju mog druga do klinike glavnoga grada nije moglo biti ni govora ali je kirurg, koga su telefonom obavijestili, odlučio da ga bez odgađanja na mjestu operira.

Ostavivši prijatelja, koji se previjao od bolova, u susjednoj sobi, prilično sam improvizirao operacionu sobu u predsoblju presvučenom zastorima. U sredini sam smjestio stol sa tri produljenja i pojačao električno svijetlo žaruljom od sto svijeća.

Kirurg je sa asistentom stigao vrlo brzo. Čim je bacio pogled na lice mog druga, razumio sam, da potvrđuje diagnozu mjesnog liječnika, i da će se sudbina Laborela odigrati za nekoliko časaka.

Dok je kirurg oblačio svoj haljetak i navlačio rukavice, mogao sam mu šapnuti u uho:

»Je li ozbiljno?«

»Vrlo ozbiljno.«

»Je li izgubljen?«

»Sve će ovisiti o našoj brzini.«

Povukao sam se odmah u knjižnicu, da bih ostavio operatoru slobodno polje. Uzeo sam sa police neku knjigu i silio se da čitam.

Ubrzo su mi se slova počela miješati pred očima, te sam prekinuo čitanje. Uputio sam se prema prozoru i na oknima rashladio čelo.

Zatim sam se vratio do naslonjača, uzeo opet knjigu i baš u tom času svijetlo se u kući naglo ugasilo.

Odmah mi pade na pamet, da je možda osigurač dogorio i pipajući pojurim do prozora.

Vani su sve seoske žarulje bile ugašene. Noć bez mjesečine zgušnjavala se u uličice. Bila je to jedna od onih noći u brdima, kad se tama čini opipljiva i kad guši kao teška mora.

Čuo sam tada veliko komešanje po hodniku i glas mjesnog liječnika, koji je vikao:

»Svijeću . . .! Brzo, brzo! Za ime Božje, dajte svijeću!«

Izašao sam iz blagovaone i sudario se sa zaprepaštenom služavkom, kojoj sam ponavljao:

»Jednu svijeću!«

Na svijetlu šibice pretraživali smo kuhinju i napokon pronašli jednu trbušastu svjetiljku na stalku od bronza.

Povikao sam:

»Napokon!«

Žena me tiho upozori:

»Nema petroleja u kući.«

»Idite brzo po svijeću u trafiku ili kod susjeda, gdje vas je volja!«

Kad se nesretnica poslije nekoliko časaka vratila, kirurg je u mračnom hodniku proklinjao.

»Sudbina gospodine!... Bez toga prekida struje, ja bih bio spasio vašeg prijatelja.«

Kako sam ja šutio, kirurg nastavi:

»Ali znade li se napokon, tko je prouzročio taj kratki spoj?«

»Sudbina, doktore,« rekoste i sami.

»Da, svi se u tome slažemo.«

Ali šta se zapravo dogodilo? Nije bilo oluje. Je li možda koji auto slučajno srušio električni stup na cesti?

»Ne, doktore. Sudbina brižljivije izabire svoje glasnike. Petar Laborel je umro, jer se na početku sela jedan orao srušio na tansformator — orao dug dva metra, samac, koga više ništa nije zadržavalo u planini.«

Lijevo: LOV NA ZVIJERI I EGZOTIČNE PTICE U FILMU „PUT U TILSIT", koji je snimljen prema jednoj noveli Sudermanna *Foto Tobis*

SA SVEČANOG OTVORENJA NOVE GIMNAZIJE
Č. SS. MILOSRDNICA
Uz preuzv. g. nadbiskupa Dra Stepinca nalaze se na ovoj slici (s lijeva na desno:) Dr Juraj Krnjević, Đuro Maršić, podban Dr I. Krbek i banski odjelni predstojnik za financije Dr Franolić

SIMBOLIČNA IGRA „VESELJE MLADOSTI",
koju su učenice I. razreda izvele prigodom svečanog otvorenja i blagoslova nove gimnazije č. ss. milosrdnica na Savskoj cesti u Zagrebu

Za Boga i narod

Ima usred Zagreba jedna ustanova, koju čovjek najradije poredi s košnicom. To su škole č. ss. milosrdnica, koje su se smjestile između Frankopanske, Gundulićeve i Varšavske (prije Samostanske) ulice. Tisuće hrvatskih djevojaka izašle su iz tih škola primivši uzoran odgoj i temeljitu izobrazbu, i ponijevši na životni put lijepe uspomene iz zavodâ milosrdnica.

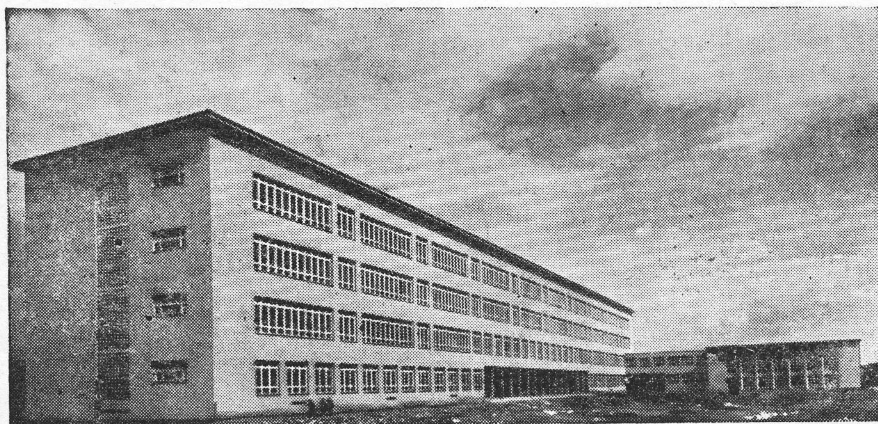
Ali škole č. sestara povećale se brojem učenica toliko, te je bilo potrebno prenijeti jedan dio izvan toga kruga. Zato je došlo do gradnje velike zgrade za klasičnu i realnu gimnaziju na Savskoj cesti. Nova gimnazija je reprezentativna po vanjštini i unutrašnjosti. Duga je 126 m, a uloženo je u nju nekoliko milijuna U njoj su prostorije za obuku, uprava, knjižnica, muzej, dvorane za pjevanje, učenička društva, kuhinja za č. ss. i internistkinje i t. d. Danas gimnazija ima 1060 učenica (g. 1926. bilo ih je 140), a za to postoje 24 razreda s garderobama. Izvan zgrade je gimnastička dvorana. Predviđena su za gradnju još dva velika odjela te će tada sve škole iz Varšavske ulice prijeći na Savsku cestu.

Na 26. pr. mj. blagoslovio je novu gimnaziju Hrvatski Metropolita Dr Stepinac. Prisutni su bili zastupnici vlasti, predsjednika Dra Mačka, mnogo uglednih ličnosti, zastupnika društava i bivših učenika č. ss. milosrdnica. Za tu zgodu su učenice na prekrasnoj pozornici spremile birani program s govorima, ritmičkim igrama i pjevanjem.

Pridružujemo se veselju svih prijatelja milosrdnica i želimo novoj ustanovi sretan rad na korist hrvatskih obitelji! *K.*

VELIKI PJEVAČKI ZBOR OD PREKO 200 PJEVAČICA
izveo je prigodom otvorenja nove gimnazije nekoliko biranih glazbenih točaka, od kojih je najuspjelija kompozicija „Psalam 68. (Epilog)" od s. Lujze Kozinović, koja je zborom i ravnala

NOVA KLASIČNA I REALNA GIMNAZIJA
Č. SS. MILOSRDNICA NA SAVSKOJ
CESTI U ZAGREBU
Desno je gimnastička dvorana

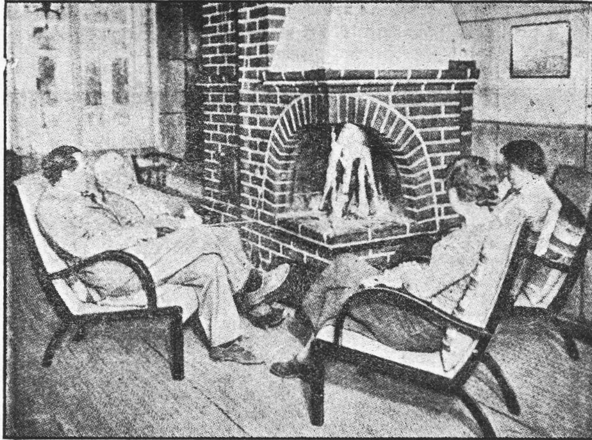
Finska i Finci

Napisao Josip Zidarić

Postanak Finske. Kada se potkraj prošloga svjetskog rata bivša ruska carevina pomalo pretvorila u Savez Socijalističkih Sovjetskih Republika (SSSR), uspjelo se nekim narodima na zapadu Rusije osloboditi se ruske vlasti. Tako su nastale nove slobodne države: republike Finska, Estonska, Latvija, Litva i Poljska. Najdalje je od njih na sjeveru Finska, zemlja, koja je doduše veoma velika, ali je rijetko naseljena.

Danas se o Finskoj mnogo govori i piše, i zato ćemo štogod reći o toj zemlji i o tom narodu.

Kakvi su Finci? Po školskim knjigama obično piše o Fincima, da je to narod žute rase i protestantske (Luterove) vjere. Od toga je zbilja istina, da su Finci po vjeri protestanti, ali što se rase tiče, to je donekle zamršeno pitanje. Ponajprije treba reći, da su već prije rata u Finskoj zvali Fincima sve ljude, koji su stanovali u Finskoj od starijega vremena. No Finska je bila oko 7 stotina godina pod vlasti švedskih vladara, pa se u Finsku doselilo veoma mnogo Šveda. Danas živi u Finskoj svega 3,600.000 ljudi. Od toga je broja oko 200.000 ljudi, kojima je švedski jezik materinski jezik. Drugi dio stanovnika govori finski izuzevši najsjeverniji dio Finske, gdje stanuje nešto Laponaca i Kvena. To su 2 mala naroda sjeverne Evrope bez svoje narodne države.

U UGODNOM TURISTIČKOM FINSKOM HOTELU NA CESTI PREMA LEDENOM MORU

Mjesto peći ili centralnoga grijanja upotrebljava se još uvijek komin

No među samim je Fincima također razlika u tipu. Zapadni se Finci zovu Tavasti, a istočni su Kareli. Tavasti su plavokosi, svijetlih su očiju, svjetlije su kože nego Kareli. Vidi se, da se mnogo Šveda pretopilo u Tavaste. Čak možemo vidjeti među tim zapadnim Fincima i ljude, kojima je glava duguljasta kao u pravih Šveda. Kareli, koji stanuju u istočnome dijelu Finske, donekle nas podsjećaju na evropske južnjake. Kareli imaju crne oči, dok su oči u Tavasta tako svijetlo sive, da o Fincima kažu, kako oni imaju bijele oči. Šarenica im je u oku siva, gotovo bismo rekli prozirna kao voda, pa se jedva vidi na prvi pogled, gdje je u oku granica šarenice i bjeloočnice. Karelima je kosa tamna, dok je Tavastima plava.

I po svojoj nas ćudi podsjećaju Kareli na evropske južnjake. Življe su ćudi nego Tavasti. Začudo je, da Kareli govore finski jezik kao i Tavasti. Učenjaci su nagađali, nijesu li Kareli pleme, koje je bilo u rodu s crnomanjastim narodima južne Evrope, pa su u pradavno doba dospjeli među narode drugoga jezika i druge rase i dospjeli seobom daleko u sjevernu Evropu. U poslu su Tavasti ustrajniji od Karela.

Finci su protestanti. Već je prošlo preko 400 godina, što su Finci skupa sa Švedima pristali uz Luterovu nauku, bolje rekavši tadašnji je švedski kralj, koji je ujedno bio i gospodar Finske, naprosto proglasio Luterovu vjeru državnom vjerom u zemljama, gdje je vladao.

Zanimalo bi nas danas znati, kakav je vjerski život finskoga naroda. U knjigama i novinama ne nalazimo bilježaka o tome. U finskoga naroda opstoje ipak i velike naravne kreposti.

Poštenje Finaca. Tako putnici hvale silno poštenje, što se tiče poštivanja tuđe imovine. I sama je Finska kao država točno pazila da vrši svoje obveze u novcu, na pr. otplaćivanje državnoga zajma. Vele, da je takvo veliko poštenje uopće u sjevernim krajevima Evrope. Putnici iz drugih krajeva Evrope s udivljenjem gledaju u finske kelnere ili konobare, koji dostojanstveno ne će primiti napojnice od gosta, jer smatraju to za uvredu svoga ljudskog dostojanstva.

Ljudi, koji su sramotili Fince. No prije nekoliko je godina svijet uzbunila vijest o divljaštvu, koje je upravo nevjerojatno. Među finskim se narodom pojavio skup ljudi, koji su nakanili mjesto protestantske vjere uvesti nazad staru »narodnu« finsku pogansku vjeru. Vele, da se u dvije druge manje protestantske zemlje pri Baltičkome moru, u Estonskoj i Latviniji pojavio sličan pokret, da se narod vrati natrag staroj »narodnoj« vjeri, t. j. poganstvu. Dakle su se našli ljudi, koji su upravo pomahnitali s nacionalizmom. Valjda je sam takav pokret niknuo najprije u glavi inteligencije, iškolanih ljudi, koji su željeli zatirati kršćansku vjeru među narodom.

Koliko se sjećam, framasunske su lože bile okrivljene zbog onoga, u što se to sve izvrglo. U staroj je poganskoj vjeri finskih naroda sjeverne Evrope bilo mnogo čaranja. Kad su najednom neki ljudi stali narodu propovijedati, kako treba da se narod vrati vjeri pradjedova, među Fincima se našlo ljudi, koji su to tumačili tako, da onda treba nazad u vjeru uzeti i pogansko čaranje. Za čaranje je trebalo i ljudsko meso, pa su krali lešine umrlih ljudi. Gotovo se moglo sumnjati, nijesu li i gutali komadiće toga mesa kod čaranja.

U novinama se slabo što pisalo o tome zato, što je najveći dio štampe i među kršćanskim narodima okružen bezvjerstvom, pa su prešutjeli, što se to u Finskoj dogodilo.

Finska je bila dugo pod vlasti švedskih kraljeva, dok nije prije 130 g., za ratova s Napoleonom, Rusija preotela Finsku Švedskoj. Ruskim se carevima Finska pokoravala preko sto i više godina. Finska je i u Rusiji imala autonomiju. Zvala se »Velika kneževina Finska«. Prema Rusiji je finski narod bio hladan. Istina je, da Fince rastavlja od Rusa razlika u jeziku, ali isto je tako razlika u jeziku i između Finaca i Šveda. Rusi su po jeziku Slaveni, Švedi su Germani. No Fince od Rusa rastavlja i vjera i kultura. Sama rasa ne rastavlja toliko Ruse od Finaca, jer su Velikorusi neka mješavina Slavena, različnih finskih plemena sjeveroistočne Evrope i još germanskih Varjaga (Rusa), koji su dali i ime Rusiji.

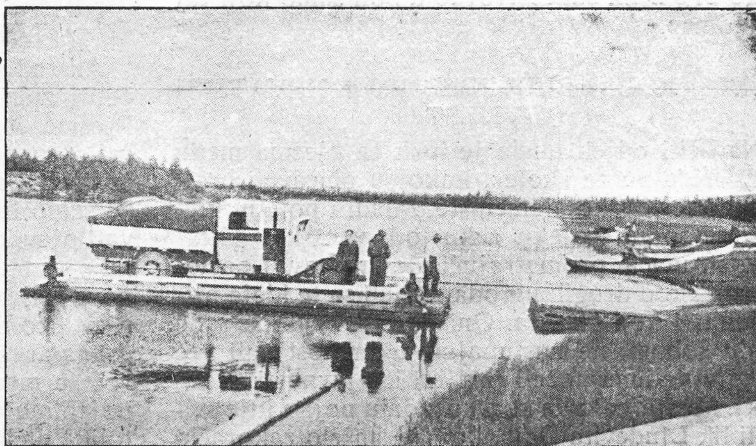

SIROMAŠNA FINSKA DJECA IZ LAPLANDIJE, KOJA SU IZLOŽENA KOMUNISTIČKIM BOMBAMA, JER RUSKI KOMUNISTI KOD BOMBARDIRANJA NE RAZLIKUJU CIVILNO PUČANSTVO I OTVORENE GRADOVE OD UTVRĐENIH MJESTA

Radi toga je komunistička Rusija doživjela prezir cijeloga kulturnog svijeta

SVJETSKI DOGAĐAJI

1. studenoga: U pograničnim dijelovima Nizozemske, koji bi u slučaju opasnosti od Njemačke imali biti poplavljeni, proglašeno opsadno stanje.
2. Finsko izaslanstvo stiglo u Moskvu za pregovore. — Talijanska štampa ističe, da radi promjena u talijanskoj vladi nema promjena u savezu Italije s Njemačkom.
3. USA ukinule zabranu izvoza oružja zaraćenim državama. Prodaje se uz načelo: »plati pa vozi!« — U Americi izumljen avion, koji može bez spuštanja letjeti od New-Yorka do Francuske. — Izmjenične izjave o prijateljstvu Italije i Grčke.
4. Američki Kongres odlučuje se za jednaki postupak prema svim zaraćenim državama. — Američki parobrod »City of Flint« oslobođen, jer je Norveška internirala njemačku posadu u luci, gdje su pristali bez dozvole. — Izviješteno, da engleski ratni troškovi iznose 5,250.000 funti dnevno, t. j. preko milijardu dinara.
5. Italija pojačava ratnu mornaricu. — Sovjetska Rusija prividno ublažila zahtjeve prema Finskoj.
6. Francuska štampa naglasuje, da mir mora donijeti potpunu sigurnost za Francusku.
7. Belgijski kralj Leopold i nizozemska kraljica Vilhelmina uputili iz Haaga apel zaraćenim državama za mir.
8. Atentat na Hitlera u Münchenu. Ranjeno preko 60 ljudi. Hitler naglašuje nepopustljivost.
9. Njemačka gomila vojsku na belgijskoj granici. — Belgija mobilizira i posljednju diviziju.
10. Nobelovu nagradu za kemiju dobio Zagrepčanin Ružička, profesor politehnike u Zürichu.
11. 70-rođendan talijanskoga kralja Viktora Emanuela III. — Neuspjeli napadaj luđaka na egipatskoga kralja Faruka.
13. Dr. Karol Sidor, slovački poslanik kod Vatikana, posjetio u Rimu Hrvatskog Metropolitu. Dr Ivan Pernar kod Dra Sidora.
14. Hrvatski hodočasnici kod Sv. Oca. Hrvatski metropolita i zastupnik Dra Mačka predali adrese. Historijski Papin govor. — Njemačka odbila haaški apel za mir.
15. USA okupiraju Antartik. — Engleska i Francuska govore o pojačanju blokade.
16. Sovjeti napadaju Finsku, da ne će sporazum nego da vodi protusovjetsku propagandu.
17. Talijanska štampa piše protiv ruskog prodiranja preko Karpata.
18. Nijemci prodali »Bremen« Rusiji. Engleska to ne priznaje.
19. Strahovita potapljanja brodova od plovećih mina.
20. Američki senator Morris protiv velikih izdataka za naoružanje, a za rješavanje ekonomske krize. — Potonuo parobrod »Carica Milica«.
21. Turske novine predlažu kongres neutralnih država za izradu statuta mira. — Litva priznala Slovačku.
22. Engleska radi njemačkog rata minama pristupa potpunoj blokadi njemačke robe. — Vijest o vraćanju cara Vilima u Njemačku. — Deklaracija slovačke vlade o demokraciji, čovječnosti i slobodi Slovačke. — Sv. Otac primio francuskog poslanika u Rimu.
23. Francuska štampa govori, da će Engleska i Francuska nastojati, da neutralne zemlje ne budu pogođene blokadom. — Tatarescu sastavio novu rumunjsku vladu.
24. Talijanska štampa protiv toga, da radi blokade i udobnosti zaraćenih država trpe neutralci.

NA VELIKOJ CESTI, KOJU SU FINCI PROBILI PREMA LEDENOM MORU, PREVOZE PREKO STOTINE JEZERA I RIJEKA AUTOMOBILE, KAO ŠTO POKAZUJE NAŠA SLIKA, SPLAVI. DOBAR DIO GODINE SU VODE JEZERA ZAMRZNUTE, TE AUTOMOBILI BEZ STRAHA PRELAZE PREKO LEDA

Najstarije hrvatsko pjevačko društvo

Napisao Franjo Balog

Bijedne su bile prilike u Hrvatskoj u prvoj polovici XIX. vijeka. Spoj s Ugarskom donio je ne malih posljedica. Plemstvo i vodiči narodni odviše su se prikonili tom »somu«, koji »vre z mustači gizdavo gmiže«, tako da su god. 1830. zaključili što više širiti mađarski jezik, kako bi se mogli »što čvršćom vezom privezati sa saveznom kraljevinom Ugarskom«. Naravno da je takav postupak imao i te kako grdnih posljedica po Hrvate, jer se i sam rođeni jezik zanemarivao i često je puta bila veća čast priznati se Mađarom nego Hrvatom. Zato ni nije čudno što Stoos u pjesmi »Kip domovine« tuguje s pravom:

»drugem vre sunce svetli po noći
mu tmicu v danu tipat je moći.«

ODBOR GLAZBENOG PJEVAČKOG DRUŠTVA „VIJENAC“

Dakako da ta opomena rodoljubnog pjesnika nije imala odjeka kod tadanjih narodnih vodiča, nego bi s njim suučestvovao u boli samo koji taj pojedinac.

»ČRNA ŠKOLA« BUDI PRED 100 g. HRVATSKU SVIJEST

Naročiti odjek imala je ipak ta pjesma među četiri zida »črne škole«, kako su običavali nazivati bogoslovsko sjemenište. Mladi i poletni klerici, slobodni u neku ruku od vanjske diktature stranaca, promatrajući plodni razvoj nacionalizma kod drugih naroda, željeli su te ideje primijeniti i kod Hrvata. Oni doduše za sada rade među sobom, ne nastupajući u javnosti, ali već su se pojedinci počeli javljati i u javnosti (Kundek). Međutim kada se na obzorju pojavljuje svijetli lik Ljudevita Gaja, koji je smjelo zakoračio na nacionalno polje naroda, prvi su, koji ga hrabro slijede, mladi klerici. Godine 1836. oni osnivaju književno društvo »Zbor« sa zadaćom: prosvjećenje naroda knjigom, a 1839. »Narodno ilirsko skladnoglasja družtvo«, koje se kasnije nazivalo samo »Skladnoglasje«, a od 10. prosinca 1868. god., naziva se »Vijenac«. Zadaća tog društva jest: pjesmom pomoći prosvjetljenju naroda, pjesmom buditi ljubav prema Bogu. Jer dobro kaže jedan od prvih predsjednika: »Pjesma je čuvar narodnosti. Pjesma će narod odvesti u bojnu vatru da brani svoju domovinu, ona će ga odvabiti u hram Božji, da se moli Stvoritelju.«

Klerici nijesu žalili truda ni napora, jer je bio u pitanju vlastiti narod, kojega je trebalo podići na visinu, na kojoj su se tada nalazili drugi narodi, trebalo je da hrvatski narod stupi u isti red s njima.

LJUDEVIT GAJ U »ČRNOJ ŠKOLI«

Prvi predsjednik Pavao Joža, pun elana i volje za rad, s ljubavlju je prikupljao drugove oko sebe. Početak je bio prilično gorak, jer su u to doba poglavari već ukinuli »Zbor« toga radi, što su dolazak Gajev u sjemenište i oduševljenje bogoslova smatrali za političku agitaciju. Vijenac je taka na neko vrijeme preuzeo svu zadaću okupljanja klerika u svoje ruke i postao ona točka, oko koje se kretao život bogoslova. Rodoljubne pjesme podržavale su volju mladih idealista da ne smalakšu, one su im podavale volju da ustraju do boljih vremena. I Vijenac je časno ispunio tu svoju zadaću, što se najbolje vidi po radu, koji je nastao kad je Zbor bio ponovno uskrišen. Sav rad bogoslova oko prosvjećenja hrvatskog naroda pohvalio je Gaj i opet jednom zgodom, kad se našao u sjemeništu, pred mnogim uglednim ličnostima ovim riječima: »Braćo, ne trebamo se bojati za našu stvar. Ako svi danas poginemo, ovi će ju uzdržati«, i pri tom je pokazao na bogoslove.

»VIJENAC« PRODIRE MEĐU NAROD

Ali rad se Vijenca nije kretao samo među ona četiri zida, nego je prodro i van među narod. Pjesme, što su se pjevale među bogoslovima, domalo su postale svojina narodna i to zaslugom mnogih članova, koji su ostavili sjemenište. Ali ne samo to. Bogoslovi su uvidjeli, da treba osnivati pjev. društva u narodu, koja će tu rodoljubnu pjesmu još više širiti. Nastojanjem bivših članova Vijenca osnovano je u Zagrebu hrvatsko pjevačko društvo »Kolo«, a po provinciji mnoga druga društva. Članovi Vijenca nijesu žalili truda, već su marljivo prepisivali pjesme zatražene od pojedinih društava. Ali kad su ti zahtjevi postali toliki, da im se nije moglo udovoljavati, pomišlja se na izdavanje pjesmarice. Do ostvarenja te zamisli došlo je g. 1864., kada je izašla prva zbirka kvarteta. Bile su to pjesme, koje su se tada najradije pjevale. Tu se ipak nije smjelo stati, nego se pomišlja dalje: na zbirku novih, do tada ne-

poznatih pjesama. I opet su bogoslovi pokazali, da svoje ideje i zamisli provode u život. 1874. godine izlazi prvi dio pjesmarice pod naslovom »Bisernica«, a 1886. godine njezin drugi dio. Oduševljenje je po provinciji bilo ogromno. Svaki dan stizale su pohvale, ali i narudžbe tako, da je prvi dio bio domalo razgrabljen. Rad je Vijenca na taj način bio poznat po cijeloj Hrvatskoj.

NOVE GLAZBENE TEKOVINE »VIJENCA«

U to je doba osnovan i tamburaški orkestar. Takvim je radom Vijenac ispunio prvi dio svoga programa: gajenje i promicanje svjetovne narodne pjesme. Budući su rezultati bili odlični, zato se on bacio sada na drugi dio programa: gajenje narodne crkvene pjesme, a ostalo prepustio novoosnovanim društvima. I na crkvenom polju bili smo još daleko od onoga, što se naziva naše. Tuđinski elemenat uvukao se i ovdje i pustio jako korijenje, koje je trebalo sasjeći, da onda domaća pjesma ima više prostora za svoj rast. Naravno, da su klerici i tu odmah htjeli upotrijebiti staru praksu: izdanje pjesmarice. Ali, na žalost, stanje je u društvu bilo takvo, da se za sada to nije moglo učiniti. Misliti se ipak nije prestalo na to. To se vidi iz toga, što su, doduše tek nakon rata, izašle dvije zbirke crkvenih pjesama, a godine 1934. hrvatski crkveni Kantual, kao najbolje djelo te vrste kod nas, u kom je sakupljeno sve najljepše što posjedujemo u našoj crkvenoj literaturi, popunjeno starim koralnim melodijama.

FRANJO BALOG,
predsjednik i zborovođa glazbeno-pjevačkog društva „Vijenac"

Vijenac je osim toga gajio i orkestralnu muziku diljem svoje historije. Broj svirača znao se nekad popeti na 25 i to svih mogućih instrumenata tako, da su se često puta izvodila i prilično teška djela. Neki pak su svirači bili pravi virtuozi, osobito na guslama (Hajko!). Vijenac je zatim bio u užim vezama sa Lisinskijem, Zajcom, Kolanderom, Klaićem, danas s Duganom itd. Iz njegovih je redova izašlo mnogo spremnih glazbenika, od kojih neki i danas živu, kao: Franjo Dugan, Filip Hajduković, Kamilo Dočkal, Matija Ivšić i drugi.

ČLANOVI GLAZBENO-PJEVAČKOG DRUŠTVA „VIJENAC"

PROSLAVA STOTE GODIŠNJICE

Pa ni danas nije Vijenac sašao sa staze, koju su mu utrli predšasnici. On ide postojano njihovim stopama i sveđ se bori za istu ideju. Ove se godine navršava točno sto godina njegova osnutka i rada, pa će to na svečani način proslaviti 10. prosinca t. g. u franjevačkoj dvorani (Kaptol 9) i prvostolnoj crkvi. Prije podne toga dana bit će svečana sv. Misa, u 11 sati svečana sjednica u društvenoj dvorani, a poslije podne u 5 sati akademija, na kojoj će biti izvedena djela: Palestrine, Galusa, Francka, Beethovena, Odaka, Zajca, Špoljara, Lučića, Mohačeka i drugih, te crkveni koral. Vijenac će na taj način pokazati kako znade cijeniti ostavljenu mu baštinu i poštivati osnivače, borce i trudbenike društva. Bit će to ujedno proslava najstarijeg pjevačkog društva kod nas.

SVJETSKI DOGAĐAJI

(Svršetak sa strane 647)

25. Drži se, da Belgiju stoji »neutralno stanje pripravnosti« preko 5 milijardi belg. franaka.
26. Sukob na sovjetsko-finskoj granici. Finci izjavljuju, da nisu ispalili ni jedan hitac.
27. Potopljen veliki i moderni poljski putnički parobrod »Pilsudski«.
28. Sovjetska Rusija traži od Finske, da povuče čete od granice oko 30 km. Finci vele, da će povući čete s granice, ako to učine i Sovjeti.
29. Rusija otkazala nenavalni pakt s Finskom i podmeće joj granične sukobe. — Sovjetsko-japanski ekonomski pregovori.
30. Sovjetske čete provalile u Finsku. SSSR prekinula u noći odnose s Finskom, jer da Finska (3½ milj. st.) ugrožava Rusiju (preko 170 milj. st.). Sovjeti bombardiraju stanovništvo u gradovima bez ikakve razlike. — Sjajna obrana Finske. Uništeno nekoliko desetaka ruskih aviona i tankova. Zarobljeni avijatičari pričaju, da im je govoreno, da Finska nema protuavinske obrane. — Obrana Finske zadivljuje cijeli svijet, koji čitav, osim Njemačke, izrazuje simpatije prema malom finskom narodu. Cijele sovjetske čete bježe na raznim granicama iz Rusije.

Lijevo: NADA OSIM ZA SEBE IMA POSEBNE ŽELJE OD SV. NIKOLE I ZA SVOGA VJERNOG VUČJAKA

Desno: MAMA SE ZA SVOJU MAZU POBRINULA I PRIBAVILA JOJ DRUGA, DA NE BUDE SAMA . . .

Dobri, dragi Sv. Nikola!

— Vjerojatno si se ove godine mnogo vremena odlučivao, hoćeš li posjetiti ovu zemlju, koja je postala poprište straha i bola. Jer ne doliči tvojem staračkom blagom licu ovaj ratni užas, a požar je zazoran tebi, prvom vjesniku dolaska Kralja Mira.

Ali ti si odredio i ove godine doći. Hvala ti! Djeca proviruju svoje glavice kroz okna, da potraže u snijegu velike stope tvojih cipela. Eno anđela s košarom punom darova na leđima! Ali i strašnoga Krampusa! Zašto je i on tu? Ta njega barem ne treba! Jer konačno, ja sam čuo, da ti možeš biti samo dobar, a strog nikada. Pa ti samo spasavaš mornare, priskrbljuješ sirotim djevojkama opremu, koja im je potrebna za udaju, da se ne bi iznevjerile Bogu! I što ja sve ne znam, što piše u tvom životu, koji smo mi tako rado, Bog zna po koji već put, rado slušali pjevati u crkvi na tvoj blagdan u noći. O, pa to je bilo lijepo, a ne bojati se crvene jezičine crnoga Krampusa. A mi smo bili ionako dobri. I bez Krampusa. Ta znali smo, da bi se ti na našu zločestoću rasrdio, pomakao rukom i dogodila bi se strahota . . .: pala bi odmah barem jedna od one tri zlatne jabuke iz tvoje ruke i svijet bi izgorio. Eto zato smo bili dobri, a o Krampusu nije bilo ni spomena.

Ko ga je uopće doveo u vezu s tobom? Možda oni, koji su krivi za današnji rat. Rat se teb. ne sviđa. Ali zato ti ipak najviše misliš na onu djecu, čiji otac Bog zna gdje stoji s puškom, a možda ga više ni nemaju. Ili su u metežu ostali bez toplog doma. Možda i bez majke. Dobri starče, hvala ti, jer znam, da si ti na njih najviše mislio. Pa i treba tako! Jer koga su ljudi zaboravili i rastužili, utješit će ga Bog preko tebe. Uvjeren sam, da nisi zaboravio ni nas, koji i sami trpimo radi krvarenja u svijetu, radi nepravda. A bojimo se i za sebe. I nama je potreban mir. U njemu ćeš nam najbolje pomoći. Preporučamo ti se svi! Ne samo djeca, i mi odrasli! —

Svaka domaćica želi, da što ljepšim darovima obveseli svoju djecu i sve ukućane. Užurbala se već pred nekoliko dana radi sv. Nikole. Doći će zatim u Dalmaciji sv. Lucija pa Božić. Kogod bi želio darivati i za Mlado Ljeto. Tako su se nakupila u mjesec dana četiri blagdana, oko kojih se uobičajilo darivanje. Četiri blagdana — 4. struki izdaci. Baš zato bi bilo nezgodno, ako se već za sv. Nikolu potrošilo dosta za darove. Pogotovo ako darovi nisu praktične vrijednosti. Jer baš stvari, koje čovjek inače treba u životu, treba darivati prigodom blagdana. Darovane postaju nekako milije. Na taj način može sv. Nikola posjetiti i od-

NAJNOVIJI GIMNASTIČKI USPJEH MALOGA

Desno: STANKICA JANEŠ IZ KOPRIVNICE
obećala je bakici o svojoj prvoj pričesti, da će uvijek biti dobra i poslušna. Zato je ni Sv. Nikola nije zaboravio

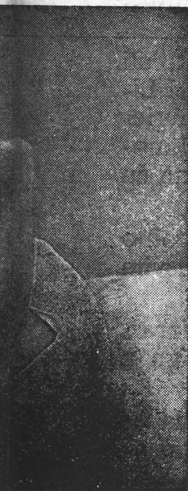

rasle a ne samo djecu, koju već od malena treba privikavati na praktične darove a ne samo na slatkiše i igračke. Treba biti vrlo ekonomičan, jer doći će Božić s još većim zahtjevima.

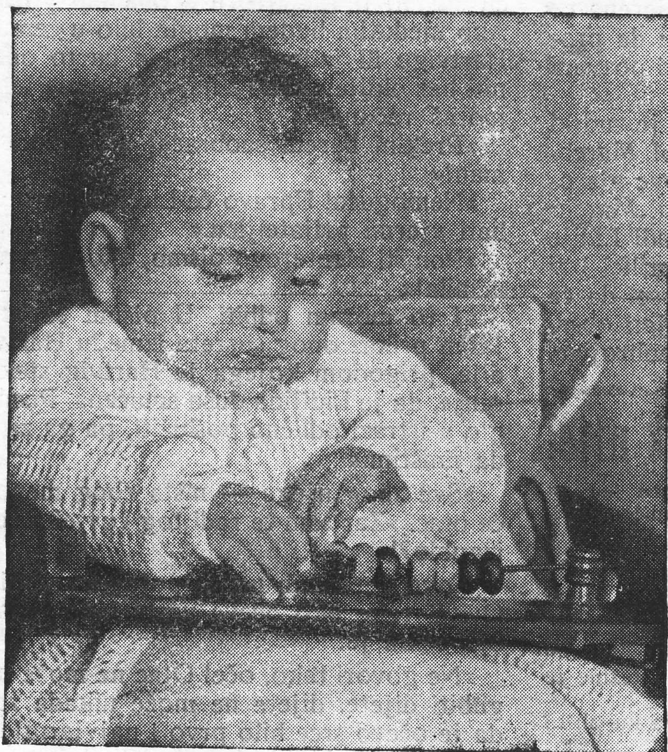
Ova godina nam je donijela mnogo voća. I posušilo se dosta. Zato je i jeftinije. Namjesto skupih slatkiša za djecu spremimo suho voće (šljive, orahe, bajame, smokve i dr.) u lijepe zamotke i eto veselja za djecu. Ako već neko misli da treba dati i slatkiša, neka ih domaćica sama načini. Bit će čestoput bolji nego li oni kupljeni, a svakako će se prištediti. Prošla godišta »Obitelji« imaju mnogo recepata, koji su načinjeni baš za potrebe domaćica o blagdanima. Dobra i lijepa knjiga ili slikovnica ostat će uvijek glavni dar, kojemu će darovani posvetiti najveću pažnju. Pomoći će se time i vrijednim izdavačima, koji često mnogo žrtvuju za izdavanje dobre knjige.

Vremena su teška i treba štedjeti. Nadamo se, da će hrvatskom narodu doći bolji dani, kad će svako lakše moći zadovoljiti plemenitu želju za što boljim darivanjem svojih dragih.

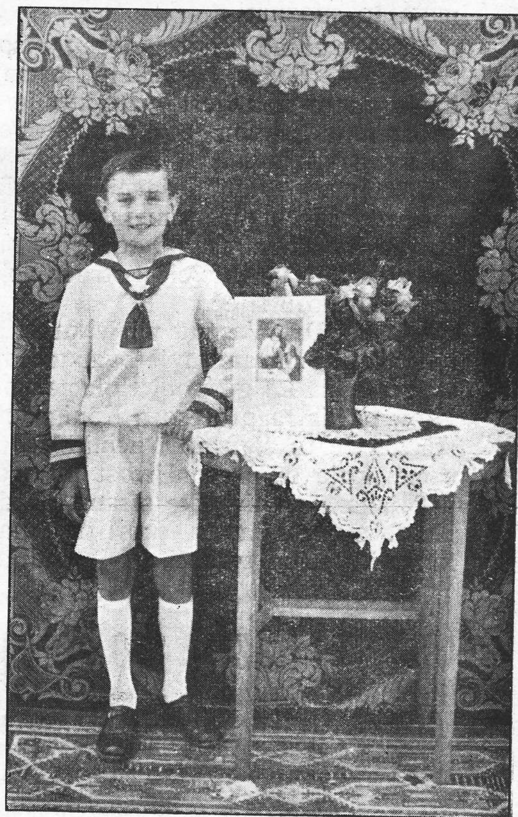
Kaem

BRANKA

IVICA SE VEĆ ZAŽELIO I RAČUNANJA . . .

ZVONIMIR IVANEK, KOJI JE TOLIKO ŽELIO, DA NJEGOVA SLIKA IZAĐE U „OBITELJI", SPJEVAO JE ZA SVOJU PRVU PRIČEST OVE STIHOVE:

„Ispovjedi moja prva,
bila si mi laka;
zato mi je bila
Sveta pričest slatka!"

HITAC U TAMI

ROMAN O TAJNI JEDNOG UMORSTVA — NAPISALA ANA HRUŠKA — PREVODI V. S.

(Nastavak)

»Sereno — je li moguće... zar nijesi razumjela, što sam ti saopćio? Ta tvoja prijateljica sama je izjavila u zapisnik, da ju je Henter ljubio, a ona da je bila i svjedokinja čina!«

»Lidijina izjava,« ona će, »nema nikakve važnosti, oče. Ona je nažalost duševno bolesna. Ti znadeš, da sam je nedavno upravo zato posjetila.«

»Da, znadem, a znadem i to, da te je Henter na to nagovorio. Ali, draga Sereno, znadem također, da si se tada sa posjeta vratila mirna kući. I na moje pitanje, kako je tvojoj prijateljici, odgovorila si, da se smirila, ali da izgleda loše i da je postala šutljiva. Ti si izjavila, da je to posve naravno nakon svega onoga, što je proživjela.«

»Da, tako sam kazala. Onaj je posjet međutim bio vrlo kratak. Ja sam naravno izbjegavala svaki razgovor, svaku riječ, koja bi se mogla dovesti u vezu s ubistvom. I Hartvigovo ime nije se spominjalo. Ja upravo sada vjerujem u Hartvigovoj tvrdnji, da Lidiju progone utvare. I njenu izjavu na sudu dade se dovesti jedino s time u vezu. Budi uvjeren, da će i oni od suda domalo to spoznati.«

»Sud je zasad čvrsto uvjeren u ispravnost njene izjave. Sudac istražitelj, kome sam dužan hvalu za tu obavijest, naročito je naglasio, da se čudio, s kakvim je mirom gospođa Holcman dala svoju izjavu.«

»Moguće je, da duševni bolesnici vide pred sobom svoje utvare kao jasne slike,« Serena će slegnuvši ramenima. »O tome ne mogu da prosuđujem. Ali će zacijelo i stručnjaci biti pozvani da kažu svoju riječ.«

»Jasno. Dr. Wasmut mi je kazao, da je sudski liječnik dr Schwarz savjetovao majoru pl. Marchstättenu, da ka gospođi Holcman pozove glasovitog psihiatra profesora Königshofena. Marchstätten će to sigurno i učiniti već i radi Lidije same, koje će uračunljivost po svoj prilici biti pobijana s protivničke strane. Kladim se, da će Henterov branilac to iskoristiti i nastojati obeskrijepiti tužbu tvrdeći da je Lidija neubrojiva. Drugo mu ni ne preostaje. To je uostalom sada veoma moderno.«

»Da je Lidija neubrojiva, bit će istinito, oče!«

»Ti si, moje jadno dijete, zaslijepljena, inače bi istinu ugledalo negdje posve drugdje! Ona je tako jasna: Kad je Henter vidio, da mu se radi o glavi, pisao ti je o Lidijinoj »duševnoj bolesti«. Time je on već unaprijed htio obeskrijepiti njenu izjavu. Time, da će ona prije ili kasnije kazati istinu, morao je računati. I sad...« završi pukovnik ogorčeno, » postigao je svoju nakanu. Nakon izjave gospođe Holcman vjeruje sav svijet čvršće nego ikada u njegovu krivnju, samo ti jedina ne vjeruješ, jer vjeruješ u Lidijino duševno poremećenje, koje ti je on utuvio u glavu.«

»Ne zato, oče, nego za to, jer Hartviga Hentera poznajem bolje od drugih, te znam, da nije kadar počiniti takvo djelo.«

»Ne prepirimo se o tome; već vidim, da te samo vrijeme može podučiti. Međuto obećaj mi barem to, da ćeš obzirom na sadanji položaj izbjegavati sve, što bi moglo umiješati tvoje ime u ovu groznu aferu.«

»Kako to misliš, oče?«

»Prije svega, da se ne ćeš ni za koga zauzimati. O cijeloj stvari ne znaš ništa i nikome ne ćeš o tome govoriti, jer bi ti se moglo desiti, da budeš pozvana na sud kao svjedokinja. A toga ne bih rado doživio!«

»Toga ti, oče, ne mogu obećati. Jasno je, da ću šutjeti u razgovoru s običnim poznanicima. Ako međutim budem mogla bilo u čemu pomoći Hartvigu ili jadnoj Lidiji, ja ću to odmah učiniti bez oklijevanja i s najvećim veseljem. S time moraš računati.«

»Prekini barem saobraćaj s gospođom Holcman!«

»Nemoguće! Upravo će Lidija skorih dana trebati vjernu prijateljicu.«

»Poništi Henterovo pismo, ako toga već nijesi učinila!«

»I to moram odbiti. U pismu je kratak, ali jasan prikaz onog susreta između Hartviga i Lidije, prigodom kojega je Hartvig stekao uvjerenje, da je Lidijina duša smućena. Pismo bi moglo u istrazi odlično poslužiti, pa ga za to ne ću da uništim.«

»Sve zbog njega — ništa zbog mene!« bolno će otac. »Zar sam te radi tog čovjeka već sasvim izgubio?!«

I oko Sereninih ustiju pojavio se bolan izraz. Ovivši ruke oko očeva vrata i pogledavši ga u oči, rekla je:

»Ne govori tako, oče! Otac ne može nikada izgubiti dijete, dijete ne može nikada zaboraviti, da je očevo srce bilo prvo i najvjernije, koje je u životu za njega zakucalo. Gledaj, ono, što sada poput zida stoji među nama, je samo, da me

ne ćeš razumjeti... ili valjda ne možeš. Zar vjeruješ, da i ja ne trpim teško radi te naše nesloge? Zar ne vjeruješ, da bih težinu ovih dana tisuću puta lakše podnijela, kad bi ti bio na mojoj strani, kad bi sa mnom suosjećao, trpio i nadao se?! O, kad bih mogla kazati: tek što bude dokazana Hartvigova nedužnost, čeka me sreća, puna sreća; smjet ćeš živjeti između dva čovjeka, koji su ti najmiliji, najdraži na svijetu! A kad tamo — kako je preda mnom budućnost tamna! Hartvigova sloboda može mi donijeti samo pola sreće. Teško je i gorko biti osamljen u tim teškoćama, kad si svakog dana moram dovikivati: dokle ćeš moći ustrajati...!?«

Dalje nije mogla govoriti, jer joj se glas ugušio u suzama. Bilo je prvi put, što je na ovaj način pred ocem otkrila bol svog srca. Pukovnik je bio duboko potresen. Iz svake je naime njene riječi osjećao, koliko ga Serena ljubi i kako strašno trpi uslijed spoznaje, da je on protivan njenoj sreći, koja se zove Hartvig Henter.

I po prvi put sinula mu u glavi misao, koje dosad nikada nije uzimao u obzir: može li muškarac, koji je tako nepokolebivo i odano ljubljen od tako plemenitog, čistog i nevinog bića, kakvo je Serena, — biti zao čovjek?!

Zar se istinska očinska ljubav sastoji u tome, da ljubljeno dijete dovede u očaj i duševnu stisku samo za to, jer ne shvaća osjećaje prema nekom drugom?

Zar ne bi morao pokušati, da svoje dijete shvati?...

Dok se bavio tim mislima, nježno je svojom rukom gladio Sereninu kosu i njeno od suza mokre lišce.

»Govoriš, kao da bih bio tvoj neprijatelj,« on će nježno. »Ti to ne smiješ misliti, dijete moje, nego samo: on je moj najbolji, najvjerniji prijatelj, koji hoće da me razumije i onda, kad ne može odmah naći pravi put! Sereno, hoćeš li u ovo uvijek vjerovati?«

»Da, oče!«

XX

Toga je dana Silas Hempel trčao od Petra do Pavla, da dozna nešto pobliže o sadanjim stanovnicima vile Lotos. Pitanje Alwingensovih bilo je u redu. Oni su se odjavili i prema koncu rujna otputovali u Pariz. Silas je razgovarao s nekolicinom ljudi, koji su poznavali Alwingensove te znali, da su svoju vilu iznajmili strancima prije negoli su otputovali k rođacima u Francusku. Služinčad su otpustili. U vili su htjeli zadržati pazikuću i njegovu ženu radi nadzora, ali to se nije dalo, jer je Amerićanin izjavio, da iznajmljuje vilu samo uz uvjet, ako bude posve prazna, to jest ako u njoj nitko više ne stanuje.

Alwingensovi su popustili i nastanili pazikuću sa ženom za vrijeme svog izbivanja kod rođaka u pokrajini. Onamo je odveden i njihov pas Rex.

Hempel je utvrdio, da je vila iznajmljena na ime gospođe Alvine Foster. Ona i njen sin su bili pravilno prijavljeni kod susjedne općine, a tako i crnkinja Sally Lawrence.

U susjednim je vilama Silas doznao, da stanovnici vile Lotos žive sami za sebe, da nikoga ne posjećuju i da, koliko se moglo primijetiti, ni s kim ne podržavaju veza. Stare gospođe Foster nije još nitko vidio izvan kuće. Katkada za lijepih dana vidjeli su je, gdje sjedi na verandi. Sin je izlazio samo naveče, i to ili u šumu nedaleko kuće ili u suprotnom pravcu prema rijeci. Još ga nikada nije nitko vidio, da bi pošao u grad. Niti izbliza ga još nitko nije vidio. Nekoji su govorili, da je crn, glatko obrijan i elegantan, a drugi, da nosi brkove i zaliske. Slagali su se samo u tome, da je »američki doktor« prije velik nego malen i da uvijek nosi velike, okrugle naočare.

Imali su samo dva sluge: Sally, crnkinju, i gluhonijemog Jakova, kojega je doktor uzeo izravno iz zavoda za gluhonijeme.

I to dvoje izlazilo je samo rijetko iz kuće. Jakov samo katkada nedjeljom, da provede nekoliko sati u jednoj od okolnih gostionica, a Sally samo onda, kad je imala donijeti iz grada vino, voće ili delikatese.

Obično su im sve donosili u kuću ili što više samo do nje, jer se već rano ujutro vidjelo crnkinju, kako na vratima čeka mljekaricu, pekarskog pomoćnika i mesara, koji su dolazili iz obližnjeg mjestanca. Mljekarica je u svojim kolicima donosila tjedno također smotak robe od trgovca. Skoro uvijek je Sally čekala, da pred kućom od ljudi sve uzme i da im plati, jer plaćalo se sve odmah u gotovu novcu i bez cjenkanja.

Nikada nije nitko primijetio nešto neobično ili sumnjivo, osim neobične povučenosti ljudi. I Sally nije progovorila ni riječi više negoli je bilo potrebno. Činilo se, da joj posvema nedostaje jezičavost njezina spola.

U posljednje vrijeme primijećeno je doista, da je katkada naveče u automobilu dovezla neka gospođa te pošla u kuću, ali na nju se nije dalje pazilo, jer je Sally jednom zgodom spomenula mljekarici, da je ta gospođa zemljakinja njezine gospodarice i da od vremena do vremena dolazi k njoj na razgovor.

A Sally je to spomenula samo za to, jer je mljekarica, kad je jednom sa svojim kolicima kasno vraćala iz grada kući, vidjela gospođu, gdje izlazi iz kuće, i narednog joj jutra to pričala.

Silas Hempel je sve to doznao na licu mjesta iz razgovora s ljudima okolišnih vila, koje je posjetio pod bezazlenom maskom pokućarca.

Pod svojom vlastitom prilikom, ali pod imenom Glasrotter pošao je zatim rano poslije podne u vilu Lotos. Pod svaku je cijenu htio vidjeti dr. Forstera samoga. Ali on nije uspio, da tu namjeru razloži Sally, koja mu je otvorila. Ona je naime odmah, čim ju je zamolio, da ga najavi dr. Forsteru, izjavila, da je mister Šarli otputovao. Sinoć je dobio iz Beča brzojav od zemljaka, koji su s njime u Njujorku mnogo općili i uvelike ga cijenili te pozvali onamo, da ih savjetuje

u nekoj stvari. I tako je on danas ujutro prvim vlakom otputovao u Beč. Još je u svojoj zbrkanoj nijemštini nadodala, da mister Šarli »biti veoma ljut na brzojav, jer ovdje imati tako mnogo studirati, ali biti nikako drukčije nego putovati, kad tako stari prijatelji s njim želiti govoriti!«

Silas ju je slušao naoko sa zanimanjem. Kad je Sally napokon ušutjela, nenadano je zapitao: »Sally, gdje ste naučila govoriti njemački?«

Trenutak ga je smeteno gledala, a zatim je jezičavo odgovorila:

»O, ja njemački naučiti u moja domovina, u St Louis, gdje služiti kod Nijemci. A zatim biti s gospođa u Beč kod gospodin Šarli dugo vrijeme, ondje ja naučiti njemački jezik.«

»A gdje ste to u Beču stanovali?«

Pitanje je palo tako naglo, da Sally nije imala vremena za promišljanje pa joj je nehotice izmaknulo:

»U Šenbrunskoj ulici..., ali ja broj više ne znati,« nadodala je ljutito.

Silas nije pitao više ništa, nego se oprostio s nekoliko beznačajnih riječi.

Uostalom drugo nije ni očekivao, nego da će dr. Foster biti »na putu«, kad bude zapitao za njega. Ako je on ubica, a u to se detektiv sve više uvjeravao, onda nije mogao drukčije da radi. Jučerašnji posjet morao je bezuvjetno pobuditi u njemu sumnju, jer je za majorovo ime morao doznati od Lidije. Iz toga je mogao zaključiti, da je posjet zaista bio namijenjen traganjima za Lidijom. Sve ostalo došlo je samo od sebe.

Silas je shvatio, da je počinio veliku pogrešku, kad je dopustio, da major nastupi pod svojim pravim imenom. Najradije bi se izlemao, što je to učinio i ostavio Marchstättenovu posjetnicu kao opomenu. Naravno — kad su se odvezli prema vili Lotos, nisu ni izdaleka slutili, da će zaći u lavlji brlog. Htjeli su samo poći k Alwingensovima, da se obavijeste, da nađu uporište za svoja traganja.

Jedini uspjeh svega je bila Šenbrunska ulica!

Sad naravski treba odmah pokrenuti bečku policiju, da se ustanovi, jesu li Fosterovi doista duže vremena stanovali ondje i bili prijavljeni.

Kad je Silas prispio do prvih gradskih kuća, opazio je jednog dječaka, koji je glasno vikao:

»Posebno izdanje! Ubistvo Gerarda Holcmana razjašnjeno! Priznanje gospođe Holcman! Ubica Hartvig Henter uhapšen!«

Silas je časak stajao kao ukopan i pograbio se za glavu, kao da ne vjeruje svojim ušima.

Zar je to moguće?

Zatim je kupio primjerak posebnog izdanja i čitao...

I ponovo se pograbio za glavu.

Ali nakon nekoliko časaka posvema se smirio. Zar se to nije očekivalo? Zar to nije novi dokaz, da je on na pravom tragu? Zar je krivo svjedočanstvo Lidije Holcman moglo biti nešto drugo do li posljedica očeva i njegova sinoćnjeg posjeta u tajanstvenoj vili Lotos?

Posve sigurno je tome tako.

Ubica je shvatio, da je neka neodređena sumnja svraćena na vilu Lotos. Mogla je biti još samo sumnja — ali je njegova vlastita sigurnost tražila, da bude odmah u zametku ugušena.

Kako se to moglo bolje i sigurnije dogoditi nego tako, da se sumnja jednostavno prevali na drugoga — na onoga, čije se ime i onako već tjednima pronosi kao ime ubice?

Uspjeh nije mogao izostati, ako udovica ubijenog sama bude ona, koja će svjedočiti proti ubici te ga kao takvog označiti. I kad vlast sama bude osvjedočena o tome i kad bude ubicu imala u zatvoru, onda ne će nikome pasti na um, da uhodari oko vile Lotos.

»Zar nikome? Pa ipak! Meni! Sada tek!« zamrmlja Silas. »I to je bio jedini Fosterov krivi zaključak!«

Sve ostalo je tako jednostavno. Ubica nije uopće trebao čekati, da izvrši svoj novi nacrt. Lidija je došla — sama od sebe ili već prije na bilo koji način naručena — skoro neposredno, nakon što je nacrt bio stvoren. Možda joj je bilo naloženo, da u slučaju poziva dođe — ukratko ona je došla. Ubici nije bilo teško, da njoj, koja je po svojoj sklonosti bila podvrgnuta njegovoj volji, utisne riječ po riječ, što sutradan ima da kaže pred sucem. Možda je sliku ubistva, kakvu joj je htio usaditi u pamćenje, prikazao kao saopćenje pokojnog muža... Iz riječi: ‚Gerard će mi kazati, ko je njegov ubica', što ih je onomadne proti svojoj volji izlanula pred Henterom, dade se zaključivati na prethodan rad u tom smislu.

Da je sve uspjelo prema želji, dokazalo je Lidijino svjedočanstvo pred sucem.

Dok su se te slike redale pred očima Hempela, koracao je on ne mareći za okolicu ulicama prema policijskoj upravi i došao k sebi tek onda, kad je otvorio vrata pisarne komesara Heidingera.

Heidinger ga je dočekao sliježući ramenima.

»Gospodine Hempele, ja doista nijesam kriv za Henterovo uhapšenje, ali obzirom na činjenice...«

»Zar mislite, da smo biti na krivom putu i da je dr. Wasmut odnio sjajnu pobjedu?« nadoda Hempel porugljivo.

»Tako se bar čini! Mislite li vi možda drukčije? Jeste li doznali što novo?«

»Hm, ne mnogo! Ali usprkos toga vam kažem, da nije sve zlato, što sjaje. Priznanje gospođe Holcman je samo dokaz za .... pravi put. Vi zacijelo znate, da se kraljević starih, ako želi doći do cilja, mora kloniti zlatnih cesta i udariti kukavnim šumskim putevima.«

Zatim je Hempel suhoparno ispričao, kakvo su iznenađenje doživjeli on i major jučer u vili Lotos i što je danas doznao o njenim stanovnicima. S nekoliko riječi doveo je u sklad ta utvrđenja i događaje u istražnom sudu. Komesar se zamislio i konačno rekao:

»Mnogo je, ako su vaši zaključci ispravni, ali ništa, ako se ne slažu. Što ćete sada poduzeti?«

»Još ne znam ni sam. Došao sam prije svega zamoliti vas, da mi izdate nalog za uhapšenje dr. Šarla Fostera. Zasada se naravski ne mislim poslužiti njime, ali čovjek nikada ne zna, što se može dogoditi. Bio bih posvema na miru, kad bih tu stvar imao u džepu.«

»Vi je morate imati!« potvrdi Heidinger i šutke ispuni uzorak, koji je predao detektivu.

XXI.

Dani su prolazili, a da se ništa novo nije dogodilo. Upit u Beču, koji se ticao ondješnjeg Fosterova boravka, ostao je, kako je Hempel i očekavio, bez uspjeha. U cijeloj Šenbrunskoj ulici, čak u čitavom Beču i njegovim predgrađima uopće nije bio prijavljen nitko pod tim imenom.

Sally je dakle bila bijesna radi toga, što joj je izmakla ta riječ, jer se na taj način moglo dokazati, da njeni gospodari nijesu stanovali u Beču.

Ili su možda živjeli ondje pod drugim imenom?

Da je »Foster« krivo ime, u to je Hempel vjerovao.

Na koji bi način bilo moguće doznati pravo ime i istražiti pređašnji Amerčaninov život?

Silas si je tim pitanjem razbijao glavu danju i noću, ali nije prispio daleko. Samo da ne mora stajati skrštenih ruku, pisao je Pakertonovu zavodu u Njujork. Ubicu je opisao onako, kako ga je vidio one noći iza Holmcmanove vile. Spomenuo je, da živi ovdje pod imenom Šarl Foster s nekom ženom, za koju kaže, da mu je majka, i da je vjerojatno koncem ljeta prispio iz Amerike. Crnkinja imenom Sally je kao služavka u njihovoj pratnji.

Skoro dnevno je kružio od sumraka do kasne noći oko vile Lotos u nadi, da bi ga slučaj mogao dovesti zajedno s Fosterom ili da bi štogod mogao opaziti.

Ali od svega toga ništa. Foster kao da je nestao sa zemlje. Zar je doista otputovao? Silas je na koncu vjerovao u to, jer bi ga inače barem jedamput morao vidjeti.

I kod istražnog suda nije stvar htjela uznapredovati. Usprkos svih nastojanja nije dr. Wasmutu polazilo za rukom, da Hartviga Hentera sklone na priznanje.

Hartvig je ustrajno ostajao kod svoga, da o ubistvu ništa ne zna. Kadgod mu je bilo predočeno Lidijino priznanje, uvijek je slegnuo ramenima i izjavio, da su to utvare poremećenih živaca.

Gdje je za vrijeme čina bio, nije mogao dokazati. Rekao je, da je one večeri bio u društvu Holcmanovih u podrumu Ratkolb, ali da je otišao mnogo prije njih. Zatim je dugo lutao gradskim ulicama i tek oko tri sata ujutro prispio u svoj stan. Upravo tada zazvonio je telefon i Holcmanov sluga Pavao ga je obavijestio o nesreći. Ali nije mogao spomenuti nikoga, koji bi ga bio susreo za vrijeme njegovog dvosatnog lutanja gradom. To je istražnom sucu bilo nevjerojatno, pa zato i sumnjivo.

Tvrdio je, da je gospođu Holcman od smrti njena muža vidio samo jedanput, i to posvema neočekivano u noći na pokrajinskoj cesti.

Kad mu je bio predbačen sastanak u parku izjavio je, da ona dama nije bila gospođa Holcman, ali je on uskratio svaku daljnu izjavu u tom pogledu.

Dr. Wasmut nije si dao izbiti iz glave, da je to laž, jer je bio čvrsto uvjeren, da je ona dama mogla biti samo gospođa Holcman. Upravo onaj sastanak u parku bio je neoboriv dokaz Henteova ljubavnog odnosa s Lidijom Holcman. Poricanje je samo dokazivalo, da je Henter podao značaj.

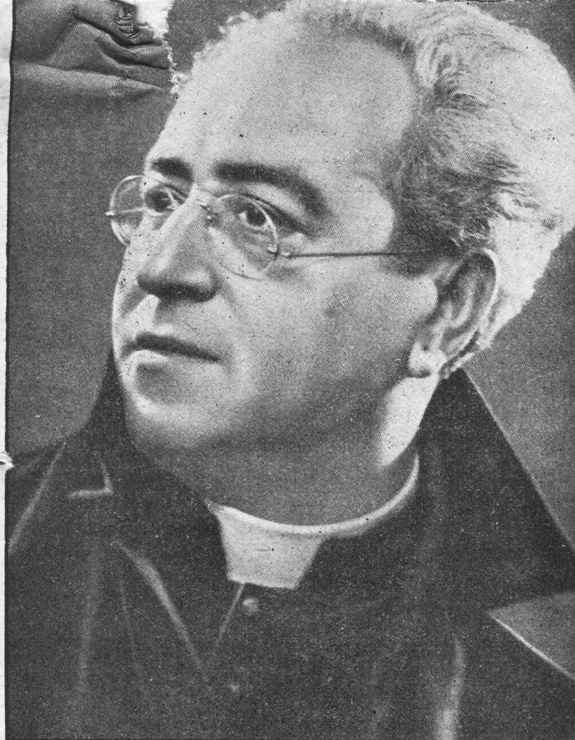
Do Lidije nije u to vrijeme nitko mogao doprijeti. Od njezina preslušanja dalje ležala je bolesna u čudnovatom stanju apatije, koje je bez vidljiva uzroka bilo prekidano nenadanim uzbuđenjima. Tada bi njene oči nemirno zasjale, blijeda lica grozničavo porumenila, ona bi se dizala iz kreveta i poput zvijeri u krletci neumorno hodala po sobi. U takvim trenutcima bila je posve nepristupačna, odgovarala nije ni na jedno pitanje, i činilo se, kao da prisutnost drugih ni ne primjećuje. Kako je nenadano to stanje dolazilo, onako je nenadano i nestajalo. Lidija bi sva iscrpljena klonula na krevet, oči bi joj ponovo postale mutne i bez sjaja, a lica blijeda. Njome je obvladala strašna nemoć.

Profesor Königshofen peuzeo je po želji majora odmah prvih dana nakon peslušanja njezino liječenje. Bio je to mlad čovjek tridesetih godina i tek je pred kratko vrijeme bio imenovan redovitim profesorom živčanih bolesti na sveučilištu u G. Njegova specijalna struka je bila psihijatrija, a radio je po modernoj psihopatskoj metodi. Bio je već na glasu i svi su mu proricali sjajnu budućnost. Lidijina je bolest odmah ispočetka u njemu pobudila veliko zanimanje.

Malo nakon što je preuzeo liječenje, došao je jednog dana k njemu Silas Hempel i zamolio za privatni razgovor. Pod jamstvom posvemašnje šutnje htio mu je dati neka obavještenja u pogledu Lidije Holcman. To bi možda moglo s jedne stane liječniku olakšati liječenje, a s druge je njemu kao kriminalnom činovniku mnogo stalo do toga, da sazna mišljenje iskusnog psihijatra u tom slučaju.

Razgovor između Hempela i profesora potrajao je skoro dva sata. Završen je pitanjem detektiva: »Gospodine profesore, zar ne, vi ne smatrate moje mišljenje fantazijom, nego mogućom stvari?«

(Nastavit će se.)

SLAVNI SKLADATELJ LICINIO REFICE

Glazbeni život

Veliki umjetnički doživljaj u Zagrebu

Glazbeni Zagreb imao je 24. i 26. studenoga nezaboravni umjetnički doživljaj: izvedena je prvi put kod nas »Missa in honorem Sctae Clarae Asissiensis« od slavnog crkvenog skladatelja Licinija Refice. Skladatelj je i sam prisustvovao izvedbi svog djela.

Licinio Refice ide u red velikih imena talijanske duhovne glazbe Lorenza Perosija, Casimiria i drugih i zauzima po sposobnosti glazbene invencije i smjeru svoga stvaranja možda najodličnije mjesto. Rodom je Rimljanin, regens Chori je u Santa Maria Maggiore i profesor harmonije, instrumentacije i kompozicije na Papinskom institutu za crkvenu glazbu te kao takav ima znatan utjecaj i na Hrvate, koji u Rimu studiraju crkvenu glazbu.

Stvorio je bezbroj odličnih crkvenih skladbi, a slavan je po svojim oratorijima (najčuveniji »Trittico Francescano« — skladan o 700-g. smrti sv. Franje), i tako brojnim misama, da autor mnoge ni sam nije čuo izvoditi. Tako se dogodilo, da je prvoj izvedbi jedne mise prisustvovao sada u Zagrebu. Refice se u stvaranju svojih duhovnih skladbi poslužio modernim oblicima glazbene harmonije i instrumentacije te mu odatle nije bio težak prelaz na novo područje stvaranja duhovnih skladatelja — duhovnu operu. U tome je on prvak skoro po vremenu, ali sigurno po uspjesima. Tamo spadaju njegove duhovne opere »Cecilija« i »Margherita«, koje su i po Americi doživjele prave glazbene triumfe. Ne treba čovjek čuti mnogo Reficeovih djela, da se uživi i upozna osebine glazbe toga genija. Sama imena opera govore, da je skladatelj imao mogućnosti dati maha svom glazbenom poletu za idealizacijom poetičnih likova Cecilije i Margarite. Jer, tako se moglo zapaziti u misi izvedenoj u Zagrebu, Refice je majstor u razvijanju motiva spretan u harmonijskom zapletu te njegova glazba pruža primjer profinjenoga glazbenog lirizma.

Misu je izveo u crkvi sv. Marka u Zagrebu odlični Oratorijski zbor sv. Marka. S bojazni je čovjek gledao odlazak dirigenta prof. Pozajića, ali evo i ovaj koncerat je pokazao, da vrlo mladi dirigent zbora Mladen Stahuljak nije samo ambiciozan, nego da se u njemu kriju znatne dirigentske sposobnosti, koje će imati prilike i još više doći do izražaja u vođenju ovoga crkvenog zbora velike glazbene tradicije. Refice je i sam dirigirao jednu izvedbu svoga djela. To je bio umjetnički užitak za sebe. Po naravi živ — u dirigiranju savršeno miran — bio je pjevačima savršeni vođ. Ali on je doživljavao u punoj snazi svoje djelo. Mladen Stahuljak se u poredbi sa slavnim autorom nema čega stidjeti. Njegova je izvedba bila na visini.

Osim spomenute mise izveo je na orguljama Čedo Dugan Rossijevu »Sonatu«, a Oratorijski zbor još dvije Reficeove antifone: »Alma Mater Redemptoris« i »Ave regina coelorum«.

Vjerujemo, da će ovaj glazbeni uspjeh Oratorijskog zbora biti poticaj za nova nastojanja prema sve višem usponu. K. M.

Tragikomična pripovijest

Prava žalost

Napisao Bohumír Polách

I danas bi još Margareta Vemerova ubirala lovorike, da joj nije palo na um vratiti se s praznika uzduhom. Sad leži ovdje u vestibulu kazališta, poplavljena morem zelenika, koje odiše zagušljivim mirisom. Sve žene iz kraja kazališta Apollo došle su oprostiti se s onom, koja im je svaki dan dijelila smiješke.

Riječi direktora Gertena zaobljavale su se kao šljunak u riječnoj pregradi velikoga pogrebnog govora. Ovaj stari glumac imao je opet nakon dugoga vremena prigodu istupiti i iskoristio ju je savršeno. Suzdržavane suze nalazile su put, koji im je krčila poluga njegove rječitosti. Trenirani glas, koji je podrhtavao kao struna harfe, metao je u hrpu superlative. Gubitak, mjeren njegovim riječima bio je jednak narodnoj katastrofi.

»Krasno govori,« otme se iz oduševljenih usta mladiću, i svijetli uvojak zaigra mu na čelu.

»Prije dva mjeseca malo ju nije otpustio radi dvije stotine mjesečnog nadoplatka,« iskese se tanke usnice skeptikove.

Svjetlokosi zanesenjak, neugodno dirnut, ošine srditim pogledom svoga susjeda. Toprv za čas odluči se opet upozoriti svoga druga: »Gledajte ondje, glumica Galova. Činilo bi se, da su pokojnica i ona bile takmaci, a ona, jadnica, malo se ne rastopi od suza.«

»A dotle u duhu računa, koje će uloge dobiti i za pokojne Margite,« zasikće skeptik.

I opet tišina. Neugodna. Duga. Kad mladić stisne lakat svoga susjeda. To je Marcela Braunova zatvorila žalobni obred pjesmom nad lijesom kolegice. Nagli jecaj prekine melodiju: Braunova se jecajući rasplače.

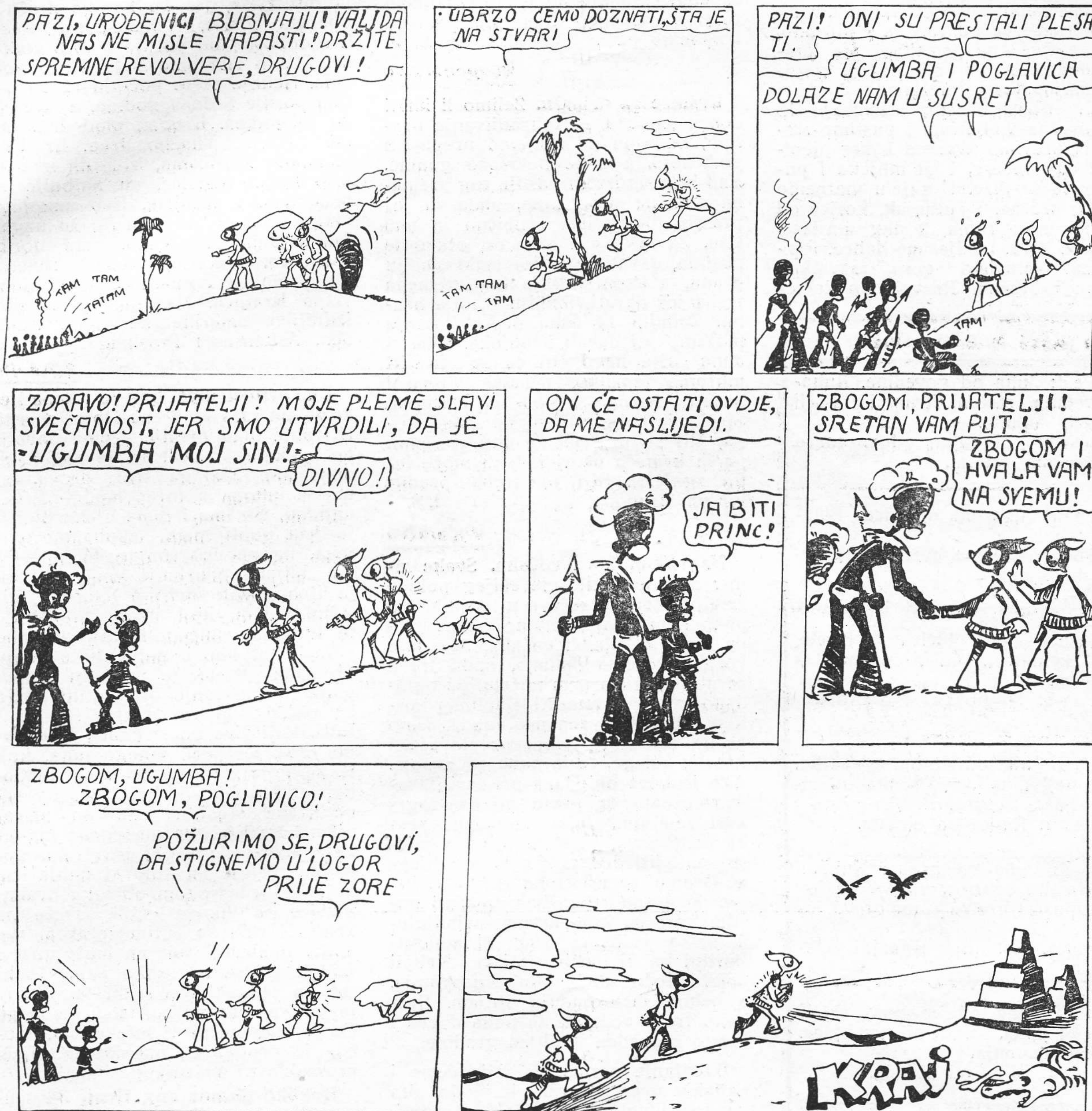
»Igra bez prigovora,« promrsi skeptik, »simpatije su na strani pjevačice.«

Za dobru djecu

Blago cara Salomona

6.

Narisao Ivo Kolin

Mladić je stupao šuteći kraj svoga prijatelja.

»Po vama i nema prave žalosti kod ovoga sprovoda,« javi se ukorno, kad su već uzlazili uz obronak groblja. Nije dobio odgovora. Toprv kad su odlazili od friškoga humka, oko kojega su lomile prste u zglobovima. ljudi, koji su iz bliza htjeli vidjeti ožalošćeni kazališni svijet, ustavi najednom skeptik svoga mladog prijatelja.

Na grobu ostao je jedan jedini čovjek. Oči toga mladića bile su suhe. Sklopljene ruke nemirno su lomile prste u zglobovima Dugo je stajao ne maknuvši se.

»Ovako, gospodine, izgleda prava tuga,« šane skeptik.

»Možda će vam se činiti čudno, gospodo, ali ja zbilja ne znam, koga su ovdje pokopali,« stranac će.

Moguće da je to bio baš onaj porugljivi pogled plavoga mladića, kojim je darovao svoga prijatelja, što je sklonilo nepoznatoga da nastavi.

»Imali smo oca, koji je negdje umro. Ne znamo gdje, ne znamo, kada. I tako hodamo, ja i mati, kad imamo malo vremena, pomoliti se na friške grobove. Znate, mislimo, da se ondje negdje u daljini, možda također netko pomolio nad svježom zemljom očeva groba.«

Toprv nakon dugo vremena, kad je opazio zadivljeni pogled svoga druga, prihvati skeptik: »Hoćete reći, da sam imao pravo. E pa zapamtite, mladi prijatelju! Čovjek mora uvijek biti malo nepovjerljiv, kad hoće raspoznati pravu žalost.«

Dobar tek

Rizoto sa cvjetačom. Na mast stavimo nasjeckanog luka, da se pirja. Poslije dodamo glavicu cvjetače, koju natrgamo na cvjetice. Dodamo malo konzerve od rajčica i pirjamo, dok cvjetača ne pomekani. Na koncu dodamo rižu i soli. Kad je gotovo, naribamo parmezana.

Fini roščići. 8 dkg maslaca i 10 dkg brašna umijesimo i pustimo stajati. Napravimo kvas od 1 dkg pjenice, 2 dkg šećera, 1 dl mlijeka i pustimo da se diže. U zdjelu metnemo 16 dkg brašna, 1 žutanjak, korice od limuna, malo ruma, 2 dkg maslaca. Dodamo kvas. Izmijesimo dobro. Razvaljamo i stavimo gore razvaljani maslac i brašno. Razvaljamo zajedno. Preklopimo četiri ugla unutra. Razvaljamo. Tako četiri puta. Pustimo na toplom mjestu dizati. Dignuto razvaljamo. Razrežemo u četvorine, dademo pekmeza na svaku. Savijemo roščiće, umočimo ih u jaje i kristal i dademo peći. **Z. L. P.**

Kuhinjski kalendar

Prosinac	
Četvrtak **7**	Objed: Juha od govedine. Kuhana govedina, restani krumpir, kiseli krastavci. Jabuke. Večera: Nabujak od rezanaca sa malinovim sokom.
Petak **8**	Objed: Juha od mrkvice. Palačinke. Jabuke. Večera: Kuhana cvjetača sa prženim mrvicama.
Subota **9**	Objed: Teleća plućica na kiselo, kuhani krumpiri. Češki uštipci sa pekmezom. Večera: Hrenovke sa senfom.
Nedjelja **10**	Objed: Juha od sitnine od patke. Pečena patka, mlinci i salata od cikle. Savijača od sira. Večera: Patka od objeda.
Ponedj. **11**	Objed: Juha od graha. Kuhana suha svinjska rebrica, varivo od kiselog kupusa i graha. Kompot od jabuka. Večera: Pohani moždani i zelena salata.
Utorak **12**	Objed: Juha od konzerv. rajčica. Pohani pilići, salata od krumpira. Torta od kestenja. Večera: Pilići od objeda.
Srijeda **13**	Objed: Juha od zelenja. Teleći odrezak, varivo od poriluka. Drobljenac od brašna sa sokom od malina. Večera: Pečena jaja na slanini, kiseli krastavci.
Četvrtak **14**	Objed: Juha od krupice. Risoto sa cvjetačom, zelena salata. Večera: Paprikaš od teletine sa žličnjacima od brašna.
Petak **15**	Objed: Juha od cvjetače. Palačinke punjene špinatom, zelena salata. Večera: Krpice sa kupusom
Subota **16**	Objed: Juha od svinjetine. Kuhana svinjetina, varivo od graha i ričeta. Pita od jabuka. Večera: Okrugljice od sira sa prženim mrvicama.

Gospodarstvo

Krmače za pripašu. Želimo li imati dobru krmaču za othranjivanje prasadi, onda ju ne smijemo prepustiti pod nerasta prije navršene godine. Kad krmača istom poslije tog vremena postane suprasnom, onda su joj praščići bolji, jači i obično ih ima više. Za prva dva mjeseca, otkad je postala, davat ćemo joj malo slabiju hranu, a istom poslije tog vremena treba joj davati obilniju i bolju hranu. Zadnjih 14 dana prije prasenja možemo joj davati i mlijeka. Dva-tri dana prije nego što će se oprasiti moramo temeljito očistiti svinjac i nasuti sitnom slamom ili sječkom. Sječka je bolja od krupne slame stoga, što se praščići zavuku u slamu pa ih krmača ne vidi te ih može lako zgnjesti. Sad ju treba hraniti boljom hranom. **I. S.**

Voćarstvo

Nagrižena kora voćaka. Svake zime, a osobito ako je snijeg pokrio zemlju, načine zečevi u voćnjacima puno kvara, jer nemajući hrane glođu koru sa mladih voćaka. Ako nije voćka preveć oglodana, onda treba zarubiti koru oštrim nožem, pa oglodano mjesto namazati cjepilnim voskom. Ako tog nemamo, onda ćemo ranu zamazati smjesom ilovače i kravlje balege, te je povezati krpom. Ako je kora oglodana pri zemlji, tada možemo oglodano mjesto zagrnuti zemljom. Jako ozlijeđene voćke treba izvaditi, a na njihovo mjesto posaditi druge. No da se izbjegne svemu tome, treba deblo voćke sve do grana prije zime omazati gustim krečom, kojemu smo primiješali nešto volovske žuči, ili omazati smrdljivim živinskim uljem. Nekoji oblažu voćna stabla kukuruzovinom, a nekoji ih ograđuju trnjem. Svakako treba voćnjak da bude dobro i čvrsto zagrađen visokom gradom.

Uzgajanje oraha. Najbolje ćemo i najlakše uzgojiti orahe iz ploda, ako ga posadimo ondje, gdje će i ostati. Posaditi ćemo 2 do 3 oraha, pa ako svi potjeraju, onda ćemo tamo ostaviti samo jedno stabalce, a druge ćemo ukloniti. Orasi najbolje uspijevaju, ako su posađeni svaki za se, a ne u hrpi.

Nešto o breskvama. Krupne i lijepo obojadisane breske najljepše su voće, ali ujedno i jedno od najfinijeg voća. Posve zrele breskve drže se dosta dugo. Koncem rujna moraju biti zrele, jer im kasnije kruške obaraju cijenu. Nakalamljena breskva donosi plod poslije 2 do 3 godine. Stablo živi obično 12 do 15 godina. Nekoje vrste počinju rađati istom poslije 5 do 6 godina, a žive 20 do 40 godina. Krupan plod daje samo zdravo i snažno drvo. Breskve se množe košticama, iz kojih izrastu vrlo lijepa stabalca, ali najbolje se voće dobiva očenjem. Evo nekoliko vrsta, koje se preporučuju za uzgajanje: Rana Amsdenka. rani Jork, Beatrica, Vaterlo, Sieger, Rivers, Magdalenka, Triumf, veliki Minjon, vrtna Kraljica. Na zimi su osobito izdržljive amerikanske vrste: Amsden, Arkansas i Praskauer.

Zdravlje

Ljekovitost luka. Luk je veoma ljekovit, pa zato ga treba što više jesti. Uživanje luka djeluje veoma povoljno na kolanje krvi. To je bjelodano dokazano. Tko ga troši sirova, taj miriše lukom, a to je mnogima neugodno. No ima i tome lijeka. Poslije jela popij malo nekuhanog mlijeka, pa ne ćeš vonjati lukom, jer mu mlijeko oduzimlje vonj. Ali luk je lijek i proti suvišnoj želučanoj kiselini. Ljudi, koji imaju premnogo te kiseline, obično nijesu potpuno zdravi, baš kao i oni, koji je imaju premalo. Tome je najbolji ustuk umjereno uživanje pržena luka bilo za objed bilo za večeru. Bugari i Rusi, koji žive po stepama, živu dugo zato, jer jedu mnogo luka. Luk je najbolje sredstvo protiv bljedobolje, jer on obnavlja krv i pravi crvene krvne stanice. Dnevnim uživanjem luka liječi se postepeno nervoza i malaksalost. On isto tako povoljno djeluje na katar i hunjavicu, koji se liječe sokom od luka ovako: glavica se lukova oguli, izreže na kriške i prži sa žutim šećerom sve dotle, doklegod sok ne bude gust i sladak, pa se tog soka uzme svaki sat po jedna kavena žličica. Lukov je sok već odavna poznat u medicini. On je izvrstan proti infekcijama, dobar je protivnik nahlađenja; liječi promuklost i umiruje glasilnice.

Duboko disanje dug život. Francuski liječnik dr Gueniot veli, da onaj čovjek, koji želi dugo živjeti, mora uvijek duboko disati. On je star sada 98 godina. Izdao je knjigu »Trajanje čovječjeg života«. On piše, da ljudi ne umiru, nego da sami sebi skraćuju život. Ljudi naime previše jedu mesa, a premalo voća i povrća. No što je najgore, oni zanemaruju disanje. Većina ljudi diše tako, da im se pluća otvaraju samo za jednu četvrtinu, a nekoji ni toliko. Čovjek, koji želi biti potpuno zdrav, mora disati barem polovinom pluća, a još je bolje, ako to čini i više, dapače i sa 100%, ali samo ako je zdrav zrak. Taj liječnik misli, da bi ljudi — tako dišući — mogli živjeti i preko 100 g.

ZA ŠALU I SMIJEH!...

ČUDNA ŽELJA. Slikar: »Molim, gospođo! A kako želite biti slikana?«

Starija dama: »Molim: samo ne odviše slično!«

NAKNADA. Mušterija (trgovcu): »Vaš mi metar izgleda nekako kratak!«

Trgovac: »Hm! Istina je, malo je kraći, ali je zato znatno deblji!«

ODLIČNO SREDSTVO. Gospođa: »No, Dorice, Je li vam koristio lijek, što vam ga je liječnik propisao?«

Dorica: »Vanredno! Samo sam tri pune žlice ispila i već me je prošao kašalj. Zatim sam istim lijekom namazala kurje oči na nogama, a s onim, što je preostalo, očistila sam napokon sve mjedene brave i kvake u kući.«

„Mamice, mi se igramo poštara. S tvojim starim pismima iz ladice ide to vrlo lijepo.“

NE VJERUJE. Kum: »Hajde samo, Ivice, ne boj se! Moj ti pas ne će ništa. Psi, koji laju, ne grizu!«

Ivica: »Da! Ali kad prestanu lajati?«

TALENAT. On: »Jeste li i vi tako talentirana kao vaša sestra?«

Ona: »Još više! Jer ja sam već i zaručena.«

U ŠKOLI. Učitelj: »Kaži mi, Jurek, jedno osjetilo!«

Đak: »Uho!«

Učitelj: »Dobro. A sada mi kaži još jedno!«

Đak: »Uho!«

Učitelj: »Pa to si već rekao.«

Đak: »Da. Ali sad sam rekao ono drugo uho.«

RIZIKO. U kinu veli jedan posjetnik drugome, koji sjedi pred njim:

»Molim vas, recite svojoj ženi, da skine šešir!«

»Recite joj to vi,« odgovori mu onaj, »čemu da to riskiram ja?«

ZLOBNO. Stric: »A što si ti, Pero, tako nekako veseo?«

Pero: »Tata me je nalemao...«

Stric: »I zato si veseo?«

Pero: »Da, jer tata je tom prilikom razlio tintu po novom stolnjaku i sad se mama s njim objašnjava.«

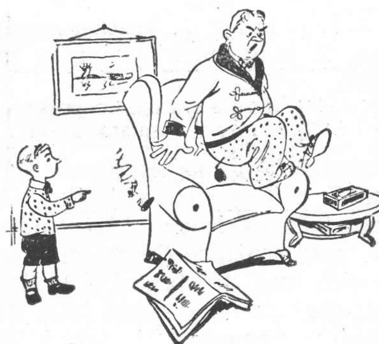
U KAVANI. Oprostite, gospodine! Čitate li vi i novine, na kojima sjedite?«

OBIČAJ. Gost: »Molim vas, konobaru! Ja sam imao samo komadić ribe, a vi mi zaračunavate cijelu ribu!«

Konobar: »Oprostite! Ali to je kod nas već takav običaj.«

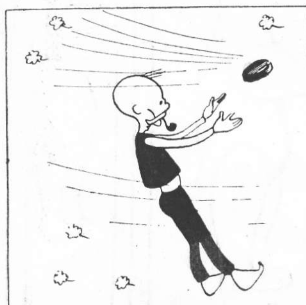
»Onda mogu biti samo sretan, što nisam naručio beafsteak!«

Sabrao Sl. Tr-ski

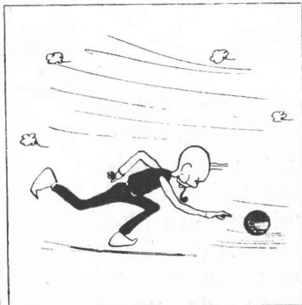

„Mama, mama, tata je našao tvoju iglu!“

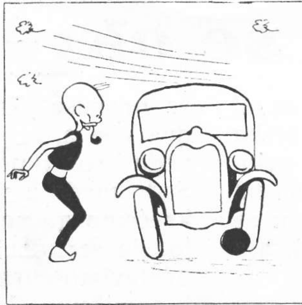
Dobrijanova kapa leti

Išô čika posred puta,
kad ga stiže bura ljuta.

Odneše mu kapu s glave;
bit će opet šale prave!

U taj časak auto prođe;
kapa poda nj eno — dođe!

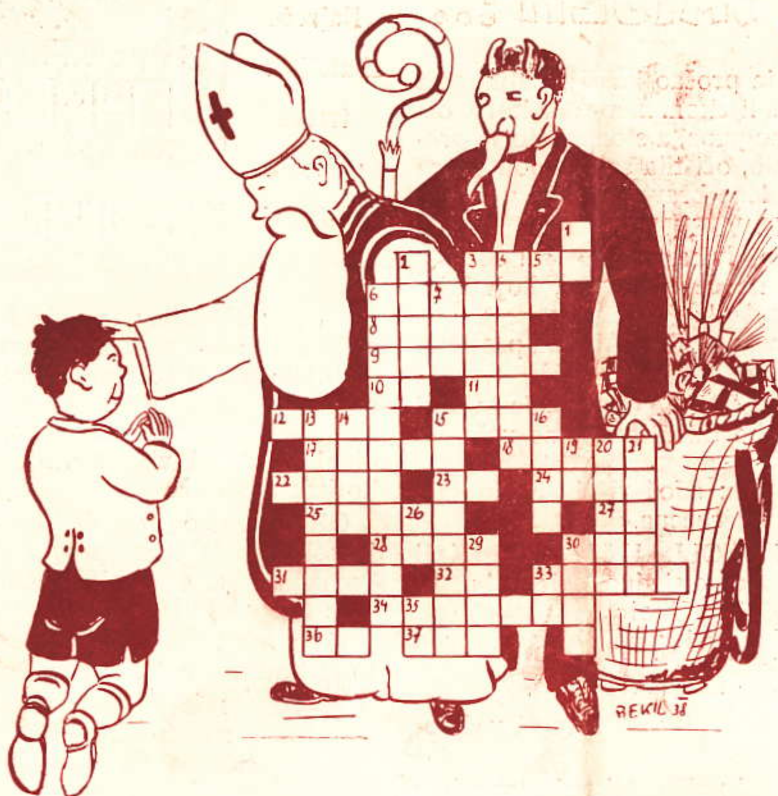
Čika se za glavu hvata,
Jer je kapa puna blata...

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ stoji 4 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21 Telefon 24-403 Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536

„Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu.

Križaljka — sv. Nikola dolazi

Složio „Bekil," Zagreb

Okomito: 1. kratica za slično, 2. blagajnički pojam u računu, 3. državica u Evropi, 4 krčitelji, borbeni i poduzetni ljudi, 5. inicijali vođe rakovičkog ustanka, 6. omiljeli dječji svetac, 7. prilog mjesta (kajk.), 13. zabadača za kosu, 14. otplate, 15. vrst groznice (komarci!), 16. tursko ime, 19. lat. -i, 20. čitatelj (bez zadnjeg slova, lat.), 21. grad Argonauta, 24. lat. i 26. lat. — to, 29. mjesto (u Rumuniji), 30. državica u Aziji, 33. dva jednaka suglasnika, 35. jotirani suglasnik.

Vodoravno: 3. zov, vapaj, (tud.), 6. časnik, stotnik, 8. muško ime (hipokor.), 9. strano muško ime (engl., a = o), 10. pokazna zamjenica (sr. r.), 11. inicijali prez. i im. pokojnoga hrv. kipara, 12. Afrički narod (rat s Englezima!), 15. Nadimak (cognomen) Vergilijev, 17. posuda, 18. parazit (među bilinama), 19. talijanski ona, 22. preci Nijemaca, 23. francuski m. član, 24. ishlapljiva tekućina, 25. kasta, sljedba, 27. kratica za kilogram, 28. rječica i mjesto kraj Siska, 30. stotina (o = u), 31. vrst kovine, 32. kao 11., samo prije ime! 33. prod. kućica za novine, 34. veliki poluotok na sjeverozapadu Amerike, 36. igraća karta, 37. čemer, srditost.

Rješenje treba poslati do 15. o. mj. Među odgonetače podijelit će se 20 romana.

Rješenje iz br. 39-40

Vodoravno: 1. kino, 2. [illegible], 4. odora, 9. ar, 100. običan, 1. S. Z., 12. kovinar, 13. ol, 14. f[illegible]i-r, 15. vila, 20. ha. — Okomito: 1. kurziv, 2. bas, 3. Jona, 4. obol, 5. div, 6. očit, 7. rana, 8. anal, 10. oko, 16 ih, 17 la, 18. M. H. R., 19. I. H. S., 21. as, 22. go.

Po 5 knjiga dobili su: I. Petrović iz B. i K. Maček iz Z. Po 3 knjige M. Lupis iz H. i O. Lapeuna iz N. Po 1 knjigu H. Jesenek iz G., M. Krznarić iz Zagreba, fra B. Karačić iz O., S. Županc iz Zagreba, Župni ured, Vareš i D. Tomić iz Zagreba.

Za razbibrigu

Medo se okreće

Medvjed *(slika 1)* sastoji se od pet drvenih djelića, koje treba ispiliti i sastaviti ih kao neku vrstu drvenog čovjeka. Drveni djelići su prorupičeni i vežu se koncem, koji je na oba kraja zauzlan.

Slika 2 pokazuje malu spravu iz uskih daščica. *a* i *b* označuju mjesto malih rupica. Kada je medo gotov, prednje šape mu se probuše. Kroz rupe dolaze dva konca, koji se također provedu kroz rupe *a* i *b* i zauzlaju. Sada medo visi na uzicama: Okrećemo ga nekoliko puta okolo, da se konci zamotaju. Tada postavimo spravu na donji kraj i pomičemo daščice, da vrpca otpusti i da medo udara amo tamo, — dakle počinje da se okreće.

V. Putanec

